בְּתוֹךְ הַנַּחַל

פרשת שמות תשע"ט

הַמְּדֻבָּרִים נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים, מְעוֹרְרִים וּמְעוֹרְרִים וּמְחַזְּקִים. אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַנַּחַל נוֹבֵעַ מִקּוֹר חָכְמָה נוֹבְעִים. לְהַחֲיוֹת נֶפֶשׁ כָּל חַי וּמִשָּׁם יִשְׁקוֹן הַשָּׂדִים. לְהִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא בְּכָל דֶּרֶךְ שֶׁהִיא, וְכַמְּבֹאָר

אֲשֶׁר נֶאֱמְרוּ עַל יְדֵי מוֹרֵנוּ רַבִּי יִצְחָק שְׁמוּאֵל אַהֲרֹן לָעזָעֶר שליט"א עַל פִּי דַּרְכּוֹ הַטְּהוֹרָה שֶׁל קֹדֶשׁ מוֹהַרַ"אַ"שׁ זי"ע

סיפורי מעשיות

בוקר שבת קודש דיבר מהר"י בסיפורי מעשיות, מעשה י

פתח ואמר מהר"י, והקיסר הזה מאן עתה להשתדך עם הבערגיר, כי אין נאה לקיסר להשתדך עם בערגיר; ואשתו הקיסרית היא לא זזה מן הבערגיר כלל. וירא הקיסר, שאי אפשר לו לעשות שדוך אחר נגד הבערגיר הנ"ל, בפרט כי אשתו מחזקת עמו מאד מאד, על כן חשב מחשבות על הבערגיר הנ"ל, ובתחלה ראה לחסרו, והשתדל בתחבולות, כאלו אין הדבר ממנו לגרם לו הפסד, והקיסר בודאי יכול לעשות כזאת. והיו מפסידים ומחסרים אותו, עד שנתדלדל ונעשה עני גמור, והיא, הקיסרית היתה מחזקת עמו תמיד. אחר כך ראה הקיסר שכל זמן שזה הבן קים, הינו בן הבערגיר הנ"ל, אי אפשר לו לעשות שדוך אחר, והשתדל להעביר את אותו הבחור של הבערגיר. וחשב מחשבות להעבירו, וגלגל עליו עלילות, והושיב עליו שופטים, והשופטים הבינו, שרצון הקיסר להעבירו מן העולם, ושפטו להניחו בשק ולהשליכו לים:

והקיסרית, היה לבה דוה מאד על זה, אך גם הקיסרית, אי אפשר לה לעשות כנגד הקיסר. מה עשתה. הלכה אל הממונים שהיו ממונים להשליכו לים, ובאתה אצלם, ונפלה לפני רגלם, והתחננה מהם מאד, שיעשו למענה להניחו, כי למה הוא חיב מיתה? ובקשה מהם מאד, שיקחו שבוי אחר מחויב מיתה להשליכו לים ויניחו אותו הבחור הנ"ל. ופעלה בקשתה אצלם, ונשבעו לה שיניחוהו. וכן עשו, ולקחו איש אחר והשליכוהו לים, ואותו הניחו, ואמרו לו: לך לך, והלך לו. והבחור הזה כבר היה בר דעת, והלך לו: שזה מה שכתוב בתהלים (תהלים לד, א) "לְדָוִד בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיְגָרְשֵׁהוּ וַיֵּלַךְ" שכשמגרשים את האדם צריכים ללכת. וכן עשה.

וקדם לזה הלכה הקסרית הנ"ל וקראה לבתה הנ"ל ואמרה לה: בתי, תדעי שזה הבן של הבערגיר הוא החתן שלך. וספרה לה כל אותו המעשה שעבר עליה, כנ"ל, ואיך הבערגיר מסר נפשו בשבילי (כנ"ל), והיה עמי בשבעה מקומות הנ"ל ונשבעתי לו בה', שכל טובי לא יומנע ממנו ולקחתי אותן השבעה מקומות לעדות, שהם: בור ומקוה וכו', כנ"ל. בכן עתה, הנה אתה היא כל טובתי ומזלי והצלחתי, ובודאי אתה שלו, ובנו הנ"ל הוא החתן שלך. ואביך מחמת גסותו רוצה להרגו חנם. וכבר השתדלתי להצילו ופעלתי שיניחוהו, כנ"ל, על כן תדעי, שהוא החתן שלך (הינו בן הבערגיר הנ"ל), ואל תתרצי עם אחר בעולם כלל: בזה רואים את מעלת המדה היקרה של הכרת הטוב, שהיא ידעה שכל טובתה ומזלה מגיע להבערגיר שהציל אותה, ולכן השתדלה בזה להציל את החתן, וזכרה את הטובות שקיבלה ממנו, וכל זה בא מגודל היראת שמים שהיתה בה, וגם הכניסה את המדה היקרה הזאת ואת היראת שמים בבת שלה.

ונתקבלו דברי אמה בעיניה, בזה רואים את מעלת גדולת המצוה היקרה של כיבוד אב ואם שהוא חמורה שבחמורות, בפרט כשאומרים לך דבר טוב, שצריכים לקיים את דברי ההורים, ובזה רואים את גודל היראת שמים שהיתה בה, כי קיפדה על מצות כיבוד אב ואם, וקבלה את דברי אמה, **כי גם היא היתה יראת שמים, והשיבה, שבודאי תקיים כך.** כי זהו עיקר העבודה של אם בישראל, להכניס יראת שמים בהבנות, שתהיה להן יראת שמים, ושילכו בצניעות וכו', וזהו עיקר החינוך שצריכים להכניס בהבנות.

וסיפר מהר"י נ"י סיפור נורא ששמענו המון פעמים מפי מוהרא"ש ז"ל אשר פעם בימי הבאבא סאלי, היתה איזה אלמנה שסבלה קשות מבנה שעשה לה את המוות ולא רצה להקשיב לדברי אמה, ורק עשתה לה צרות צרורות, והפצירה האם בבנה שתבא אתה להצדיק הבאבא סאלי, עד שפעלה אצלו אחרי הפצרות רבות, והגיע להבאבא סאלי, ואיך ששמע הבאבא סאלי את הסיפור המדובר פה, התחיל לבכות מאד מאד, ולא יכלה להרגיע את עצמה. ואחרי כמה דקות של בכיה, התחיל לומר 'איי אם היה לי אמא... אם היה לי אמא... כמה הייתי מכבד אותה... כמה הייתי עוזר לה... ובכה ובכה [כי הוא היה יתום וכו']. והמחזה הנוראה הזאת עשתה רושם גדול בבן, ושינה את כל כיוון ההתנהגות שלו כלפי אמו ומאז והלאה חזר בתשובה שלימה על מה שפגם בכבוד אמו, והתחיל לכבד אותה.

והלכה הבת הזאת ושלחה כתב אל בן הבערגיר הנ"ל, אל התפיסה שהיא מחזקת עצמה בו, והוא החתן שלה. ושלחה לו כמו חתיכת לאנד קארט, וצירה בו כל המקומות שהחביאה אמה עם אביו, כנ"ל, שהם השבעה עדות: בור ומקוה וכו', כנ"ל, שצירה בו כמו בור ומקוה וכו'. והנה השבעה עדות של השבעה סוגי מימות הם מרמזות על כלליות הצרות והיסורים שעוברים על האדם בימי חייו, והעיקר הוא להחביא את עצמו בהמים, שזהו ענין טבילת מקוה כשהאדם נזהר בטבילת מקוה המעלה עליו טהרה עליונה, בזה הוא ניצול מכל הצרות והיסורים שעוברים עליו בימי חייו.

וידוע שיחה מרביז"ל שמי שנגע בידית של הדלת (קלאמקע בלשון אידיש) אפילו שבעה מימות כבר לא יוכלו לשטוף לו את היד מזה; כי השבעה מימות מרמזות על הצרות והיסורים שעוברים על האדם, וכשהאדם מחזיק מעמד ונזהר בטבילת בור מקוה מים, זה יציל אותו.

והזהירה אותו מאד מאד, שישמר הכתב הזאת מאד מאד, וחתמה עצמה למטה: וזה מרמז על התורה שבכתב שהקדוש ברוך הוא נתן לנו, היינו הכתב של הקדוש ברוך הוא, והכתובה שלנו, המראה על היחוס שלנו והקשר שיש בינינו לבין הקדוש ברוך הוא.

אחר כך היה כנ"ל, שלקחו הממונים איש אחר, ואותו הניחו, והלך לו. וילך ויעבר, עד שבא אל הים, וישב בספינה ועבר בים. הים מרמז על הים התלמוד, התורה הקדושה. והספינה מרמז על הבית מדרש. שזהו הענין שבורחים אל הים התלמוד, כי כשאדם הוא חתן ויודע שיש לו כלה אבל יש לו מניעות ואינו יכול להתחתן אתה בנתיים, אזי אין עצה אחרת בנתיים רק לברוח אל התורה הקדושה, ואף שבא רוח סערה ושובר את הספינה שהוא הגוף, כי כשאדם אינו יכול להתחתן נשבר לו כל הגוף ויש לו כל מיני בלבולי המוחין, אבל כשהאדם מתחזק עצמו אף שנשבר הספינה הגוף, **ובא רוח סערה גדולה ונשא הספינה אל ספר אחד, שהיה שם מדבר.. ומגדל הסערה, (שקורין אומפיט), נשברה הספינה, אך האנשים שבה נצלו ויצאו על היבשה:** 'מדבר' מרמז על הדיבור, כי כשהאדם חזק בתפלה והתבודדות אליו יתברך, אזי יוכל להתחזק ולהחזיק מעמד אפילו בהמצבים הכי קשים, אף שאינו יכול אפילו ללמוד, כי כל זמן שיש להאדם המדבר הַמְדַבֵּר עדיין הוא יכול לשוב אליו יתברך, וניצולים מכל הצרות.

סעודה שלישית

בסעודת שלישית רעוא דרעוין דיבר מהר"י מדברי רבינו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן יא) המדבר מאיך זוכים להגיע לתבונות התורה לעומקה עיין שם.

פתח ואמר מוהר"י נ"י, השבת הזה פרשת שמות הוא שבת ראשונה של ימי שובבי"ם הקדושים, והם ימים מאד מסוגלים לחזור בתשובה, והנביא אומר (הושע יד, ג) "קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל השם" שעל ידי דיבורים בתורה ובתפלה זוכים לחזור בתשובה שלימה, על כן ראוי לנו להתבונן בדברי רבינו ז"ל מהו הכח של דיבורי תורה ותפלה, ואיך הם מביאים את האדם לידי תשובה שלימה.

ואומר רבינו ז"ל (מוהר"י נ"י חזר בקיצור על תמצית דברי רבינו ז"ל בתורה זו) **עִקַּר הַתַּכְלִית הוּא לְהַגִּיעַ לִתְבוּנוֹת הַתּוֹרָה לְעָמְקָהּ. הַיְנוּ לְהָבִין דִּבְרֵי תּוֹרָה בְּעַמְקוּתָם, וּבַהֲבָנָה יְתֵרָה. אֲבָל מִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה פְּחוּתָה, הוּא עֲדַיִן רָחוֹק מְאֹד מִתְּבוּנוֹת הַתּוֹרָה, וְרַק עַל - יְדֵי אֶמְצָעוּת הַדִּבּוּר יָכוֹל לָבוֹא לִתְבוּנוֹת הַתּוֹרָה לְעָמְקָהּ , הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁהוּא מְדַבֵּר בְּהַתּוֹרָה בְּדִבּוּרִים, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ד): "כִּי חַיִּים הֵם לְמוֹצְאֵיהֶם" וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֵרוּבִין נד.) 'לְמוֹצִיאֵיהֶם בַּפֶּה'. הַיְנוּ שֶׁהַדִּבּוּר שֶׁל הָאָדָם בַּתּוֹרָה יָאִיר לוֹ לְכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת כב.): 'פִּתַּח פִּיךָ וְיָאִירוּ דְּבָרֶיךָ'. וּבְכָל פַּעַם וּפַעַם, הַיְנוּ עַל יְדֵי כָּל תְּשׁוּבָה וּתְשׁוּבָה, הוּא הוֹלֵךְ מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה, עַד שֶׁיּוֹצֵא מִמַּדְרֵגָה פְּחוּתָה וּבָא לִתְבוּנוֹת הַתּוֹרָה לְעָמְקָהּ.**

וּמַלְבִּישׁ רַבֵּנוּ זַ"ל עִנְיָן זֶה בְּמַה שֶׁמָּצִינוּ בִּגְמָרָא (מְנָחוֹת פה.): שֶׁשָּׁאֲלוּ יוֹחָנִי וּמַמְרֵא חַרְטוּמֵי מִצְרַיִם לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ 'תֶּבֶן אַתָּה מַכְנִיס לַעֲפָרִים? וְהֵשִׁיב לָהֶם: אָמְרֵי אִנְשֵׁי, לְמָתָא יַרְקָא, יַרְקָא שְׁקַל'. וּמַסְבִּיר רַבֵּנוּ 'תֶּבֶן' זֶה בְּחִינַת תְּבוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ב): "תְּבוּנָה תִּנְצָרֶךָּ", שֶׁהֵם הֵבִינוּ שֶׁמֹּשֶׁה רוֹצֶה לְהַכְנִיס תְּבוּנוֹת הַתּוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל, וְעַל כֵּן שָׁאֲלוּ, הֲרֵי בִּזְמַן שֶׁאֵין יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם הֵם מְשׁוּלִים לְעָפָר, וְאֵיךְ יוּכַל לַהֲבִיאָם לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה שֶׁל תְּבוּנוֹת הַתּוֹרָה לְעָמְקָהּ? שֶׁזֶּהוּ 'תֶּבֶן' לְשׁוֹן תְּבוּנוֹת הַתּוֹרָה, 'אַתָּה מַכְנִיס לַעֲפָרִים' בְּמַדְרֵגָה פְּחוּתָה כְּמוֹ עָפָר? 'הֵשִׁיב לָהֶם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אָמְרֵי אִנְשֵׁי', הַיְנוּ עַל - יְדֵי הָאֲמִירוֹת, וְהַדִּבּוּר שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, הוּא מֵאִיר לוֹ לְכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה. וְזֶהוּ: 'לְמָתָא יַרְקָא' 'יַרְקָא' זֶה עִנְיָן שֶׁל תְּשׁוּבָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית יד, יד) וַיָּרֶק אֶת חֲנִיכָיו, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה מג) שֶׁזִּירְזָם לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה הַיְנוּ עַל יְדֵי הָאֲמִירוֹת וְהַדִּבּוּר שֶׁל אִישׁ יִשְׂרָאֵל יָאִיר לוֹ הַדִּבּוּר לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, וְלֹא סְתָם תְּשׁוּבָה אֶלָּא 'יַרְקָא שְׁקַל' תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל, שֶׁזֶּהוּ הַתְּשׁוּבָה הֲכִי חֲשׁוּבָה כִּי הַדִּבּוּר יָאִיר לוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל מַמָּשׁ, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל .

[ודרך אגב הזכיר מהר"י על מאמר 'למתא ירקה ירקא שקול' שאומר רבינו ז"ל שירקא זה לשון תשובה, כמו שכתוב (בראשית יד, יד) "וַיָּרֶק אֶת חֲנִיכָיו" שזירזם לַעֲשׂוֹת תשובה, שעל שם זה נהגו צדיקים (וכן ראינו אצל מוהרא"ש ז"ל) לדקדק לאכול ירקות בסעודת יום השבת, כי שבת הוא כולו תשובה, שבת אותיות וְ'שַׁבְתָּ, ולכן נוהגים לאכול בו ירקות המרמזים על מידת התשובה.]

והסביר מוהר"י נ"י, שרביז"ל מגלה לנו בתורה זו סוד נפלא איך כל אדם יכול לזכות להגיע לתבונות התורה בעומקה ולהיות דבוק בו יתברך ובתורתו הקדושה, עד שיזכה לעשות תשובה על כל מעשיו, ולהיות חבוק ודבוק בו יתברך בכל נימי נפשו - והוא על ידי אמצעות הדיבור, כי בוודאי בתחילת עבודת האדם המח שלו סתום ואטום מאד, ועדיין אינו זוכה להבין דברי תורה לעומקם, ולהתדבק בו יתברך מתוך לימוד התורה שלו, אבל כשאדם מרגיל את עצמו לדבר דיבורים קדושים בתורה, שלוקח ספרי התורה בידו ומתחיל לומר בהם דיבורים, ועושה לעצמו שיעורין כסדרן בכל מקומות התורה, שזהו 'סדר דרך הלימוד' של רבינו ז"ל (המובא בשיחות הר"ן סימן עו) שאין צריכים בלימוד אלא האמירה בעלמא, וממילא יבין; ובתחילה נדמה לאדם שאין זה חשוב כלל, כי הרי מוחו עדיין סתום ואטום מאד, ונדמה לו שהוא מדבר דיבורים בעלמא, אבל רבינו ז"ל מגלה לנו שהדיבורים הקדושים של התורה, אפילו בלי הבנה כלל, הם יפתחו לו שערי מוחו אם יהיה עקשן גדול לומר הרבה דיבורים בתורה, חמשה חומשי תורה, וכל ספרי התנ"ך, ששה סדרי משנה, ש"ס בבלי ירושלמי תוספתא וכו' וכו', אלו הדיבורים בתורה הקדושה יתנו לו חיים חדשים, שעל זה אמרו חכמינו הקדושים (משלי ד, כב) "כִּי חַיִּים הֵם לְמֹצְאֵיהֶם" לְמוֹצִיאֵיהֶם בְּפֶה, שרק על ידי שמוציא דברי תורה מפיו באמירה בעלמא, זה יתנו לו חיים אמיתיים, וסוף כל סוף יזכה שיפתחו לו שערי מוחו, עד שיגיע לתבונות התורה לעומקה.

וזה חידוש נורא שחידש לנו רבינו ז"ל, והוא מדה השוה לכל נפש, שכל אחד מישראל יכול לקחת בידו ספרי התורה הקדושה, ולהתחיל לומר בו דיבורים, והם יקשרו אותו להשם יתברך עד שיפתח מוחו, ויזכה לדביקות אמיתית בו יתברך, ואף על פי שבתחילה נראה כמו דיבורים בעלמא, שהרי אינו מבין כמעט כלום, אבל דיבורי התורה הקדושה יש להם כח כל כך גדול עד שיכולים לשנות האדם לגמרי, ולהוציא אותו ממדריגתו הפחותה שהוא בתוך העפר ממש, ולהרים אותו אל המדריגות הכי גבוהות.

על כן אשרי מי שזורק את שכלו וחכמתו לגמרי ומציית אל דברי רבינו ז"ל, ומכניס דיבורי פיו בדיבורי התורה הקדושה, כי במשך הזמן יזכה לעבור ולטייל בכל מקומות

התורה, ולקנות לעצמו ידיעות רבות בכל חלקי התורה, והם יביאו אותו אל תבונות התורה לעומקה, ויזכה לדביקות אמיתי בו יתברך אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מהר"י נ"י את כל הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הרי מצינו בסוף פרשת שמות דבר פלא מאד, שבשעה שראה פרעה שעם ישראל מתבטלים מעבודתם, התחכם להוסיף להם עבודת פרך וקושי השעבוד, וגזר ואמר שאינו נותן להם קש ותבן, רק (שמות ה, ז) "הֵם יֵלְכוּ וְקֹשְׁשׁוּ לָהֶם תֶּבֶן", ולכאורה יפלא מה היה כל ענין הגזירה הזו, ולמה לחם פרעה על זה בכל כוחו, ואיך נצלו נשמות ישראל מן הגזירה הזו.

אבל על פי דברי רבינו ז"ל הנ"ל מובן הענין מאד, כי הנה מבואר בתיקוני זוהר (בתיקונים האחרונים) שעיקר קושי ושעבוד מצרים היתה מחמת סתימת המוחין מהבנת דברי תורה, וכמו שכתוב (שמות א, יד) "**וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים**" וגו', 'בְּחֹמֶר' היינו בחומרתא דשמעתתא, וקל וחומר וכו', שלא היו זוכים להבין את לימודם, וזה מבלבל את האדם מאד, וגורם לו מרירות ועצבות גדולה, שהרי רואה מוחו סתום ואטום מאד, ואינו מסוגל להבין מה שלומד, וזה שובר את רוחו וגורם לו עצבות ומרירות גדולה, אבל השם יתברך ריחם על נשמות ישראל ורצה להוציא אותם מגלותם ומעומק שעבודם, על כן שלח להם משה רבינו ע"ה ללמד עמם דרכי החיים, איך יזכו להגיע לתבונת התורה לעומקה, היינו שיתחילו מקודם לדבר בהתורה דיבורים אפילו בלי שום הבנה כלל, וידעו ויאמינו שעם כל מילה ומילה של התורה הם מזככים את נשמתם, ומטהרים את מוחם, עד שיזכו שיופתח לבם בדברי תורה, ויגיעו אל תבונת התורה לעומקה.

אבל סתם בני אדם אינם מבינים כלל מה המעלה של אמירת התורה, וחושבים שזה דברים של מה בכך, וכאילו אין בזה שום חשיבות כלל, ועל כן כשראה פרעה שנשמות ישראל מתרפים מעבודתם, ואינם שמים לב אל קושי השעבוד שמפיל עליהם, התחכם לגזור עליהם (שמות ה ז') "לֹא תֹאסִפוּן לָתֵת תֶּבֶן לָעָם", (שמות ה, י) "כֹּה אָמַר פַּרְעֹה אֵינֶנִּי נֹתֵן לָכֶם תֶּבֶן" היינו שרצה לקחת מהם כל מיני תבונה והבנה בדברי תורה, שיעבדו עבודת פרך כזו עד שלא יהיה אפשר להם להגיע לשום הבנה בדברי תורה.

אבל פרעה לא הבין שבדבר זה שרוצה להתגבר עליהם, דייקא זה יהיה ישועתם, כי משה רבינו מלמד אותם שלא ישימו לב כלל להבנה שלהם בדברי תורה, רק ימשיכו להגות בתורה, בדיבור בעלמא, ובשמחה רבה, וכמו שכתוב (שמות ה א') "שלח את עמי ויחוגי לי במדבר", 'במדבר' דייקא היינו עם הדיבור הקדוש, שיעשו חג ושמחה גדולה על ידי שידברו דיבורים בתורה אפילו בלי הבנה כלל.

[וסיפר מהר"י נ"י, שבעיר לונדון היתה איזה בית ספר גבוה של המדינה, שהצטיינו מאד בלימודם, ובעבור כמה שנים התחילו הציונים לרדת מאד ובשביל איזה סיבה לא ידוע התחילו התלמידים לקבל ציונים נמוכים לא כאשר בתחילה, וזה כאב מאד להמנהלת של הבית ספר, הלכה היא (היא לא היתה יהודיה כלל) להרב הראשי דלונדון להתייעץ בנושא מה לעשות בענין הזה איך להגביה את רמת הלימוד שיקבלו התלמידים ציונים טובים? וענה לה הרב דלונדון במילה אחד "תחוגגו" היינו שיעשו תמיד חגיגה ושמחה בלימודים, וכך הווה היא הלכה וצייתה, ומאז התחילו התלמידים להצליח מאד מאד יותר ויותר ממה שהיה מקודם, הכל בגלל השמחה שהכניסו בהתלמידים.

וזה מה שמשה רבינו רצה להכניס בעם ישראל, שלבל ילמדו בעצבות ובמרירות ובדכאון מחמת חוסר הבנתם בלימוד, רק "ויחוגי לי במדבר", 'במדבר' דייקא, היינו שיעשו חג ושמחה גדולה מהדיבור הקדוש, וידברו דיבורים בתורה הקדושה בשמחה רבה אפילו בלי הבנה כלל.]

וזהו (פסוק ג) "**נֵלְכָה נָּא דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר**; 'שלשת ימים' מרמזות על התורה הקדושה, וכמו שתיקן עזרא הסופר (מגילה) קריאת התורה בשבת ובשני וחמישי, כדי שלא ילכו שלשת ימים בלי תורה, וזהו **דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים "בַּמִּדְבָּר"**, **'במדבר' דייקא**, הינו על ידי דיבורי התורה אפילו בלי הבנה כלל, כי משה רבינו הבין היטב, שאם יהיו נשמות ישראל חזקות בדיבורי התורה, זה יביא אותם סוף כל סוף לתבונות התורה לעומקה.

וזהו (פסוק ד') **ויאמר עליהם 'מלך מצרים', 'מלך מצרים' דייקא**, היינו המלך שמכניס את המוחין לתוך מיצר ים החכמה, שלא יבינו את התורה כלל, "**למה משה ואהרן תפריעו את העם ממעשיו, לכו לסבלותיכם**", מה אתם מפריעים את העם מקושי עבודתם, הרי אני שולט עליהם ועל מוחם, ואף פעם לא יגיעו לידי תבונות התורה לעומקה, (שם ה, ה') **וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה הֵן רַבִּים עַתָּה עַם הָאָרֶץ**, נשמות ישראל הם בבחינת 'עם הארץ', שאין הם יודעים כלום בדברי תורה, **וְהִשְׁבַּתֶּם אֹתָם מִסִּבְלֹתָם** ואיך אתם רוצים לבטל אותם מקושי עבודתם. (פסוק ו') **ויצו פרעה ביום ההוא את הנגשים בעם וגו' לא תאספין לתת תבן לעם וגו'**, היינו כבר לא ניתן להם שום אפשרות להגיע לתבונות התורה, כי נכביד עליהם קושי השעבוד עד שלא יהיה אפשר להם להגיע לתבונות התורה כלל.

אבל זה לא הבין פרעה כלל שדיקא זה יהיה הישועה שלהם, שיכניסו נשמות ישראל עצמם בדיבורי תורה בלי הבנה, ויעשו לעצמם קביעות חזקה לגרוס דברי תורה עם חשק גדול ושמחה רבה, ויקיימו "ויחוגו לי במדבר" שיהיה להם חג ושמחה גדולה רק

על ידי הדיבור לבד, ואף על פי שיש שוחקים ומלעיגים עליהם, מה זה שאתם עושים, אתם עושים מהתורה תפלה? אתם גורסים דברי תורה כמו אדם שמתפלל מתוך הסידור.

אבל זה כבר למדו אותנו הצדיקים האמיתיים, שאפילו אם מתחילים עם לימוד התורה בדרך כזו לומר בהם דיבורים כמו שאומרים דיבורי תפלה, זה סוף כל סוף יפתח את מוחם ויזכו להגיע אל תבונות התורה, שבדרך צחות זה מרומז בדברי רבינו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן כה) שצריכים לעשות מהתורות תפלות, עיין שם. היינו שבתחילה יכולים לגרוס דברי תורה כמו האומר בתוך הסידור, וזה יגרום שעשועים גדולם למעלה (כמבואר שם בדברי רבינו ז"ל) כי על ידי שהאדם חזק מאד בדיבורי תורה, ויש לו חשק נמרץ להדבק בו יתברך על ידי דיבורי התורה, זה יביאו אותו סוף כל סוף לדביקות אמיתי בו יתברך, ויזכה לעמוד על דברי תורה מתוך שכל גדול.

וזהו (שמות ה, ט) "**תִּכְבַּד הָעֲבֹדָה עַל הָאֲנָשִׁים וְיַעֲשׂוּ בָהּ וְאַל יִשְׁעוּ בְּדִבְרֵי שָׁקֶר**", שפרעה רצה להחליש דעתם, שלא יחשבו שיש איזה חשיבות בדיבורים בעלמא בתורה, ועל ידי זה יתייאשו מלהגיע פעם אל תבונות התורה, שזהו (שמות ה, י) "**כֹּה אָמַר פַּרְעֹה אֵינֶנִּי נֹתֵן לָכֶם תֶּבֶן**" אני אדאג שאף פעם לא תגיעו לאיזה תבונה בתורה הקדושה.

אבל שוטרי בני ישראל שהיו הזקנים בעם ונאמנים למשה רבינו הם הבינו שבתוך גזירה זאת של פרעה מונח הישועה, שאם לא יחושו על שחסר להם עכשיו תבן וקשה להבין את דברי תורה, אם ימשיכו לדבר הרבה דיבורים בתורה, זה יוציא אותם מכל שפלותם, וזהו (פסוק יט) "**וַיִּרְאוּ שֹׁטְרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֹתָם בְּרָע לֵאמֹר**" שהשוטרים שהיו נאמנים למשה רבינו הם ראו את נשמת ישראל ב"רע" שעובר עליהם הרבה רעות ויסורים, ובפרט בתאוות רעות ובפגם הברית רחמנא ליצלן שהוא סתם רעה המוזכר בתורה. והם חיזקו נשמות ישראל ואמרו להם (שמות ה, יט) "**לֹא תִגְרְעוּ מִלִּבְנֵיכֶם דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ**" אל תפסיקו ותחסרו מהשיעורים שלכם דבר יום ביומו, אפילו בדרך אמירה בעלמא, כי סוף כל סוף זה יוציא אתכם מכל מדריגתכם השפילה, וכמבואר בדברי רבינו ז"ל (שיחות הרן סימן יט) שאפילו אלו האנשים שרגילים בעבירות רחמנא ליצלן רחמנא לישזבן אם יעשו לעצמכם שיעורים בתורה דבר יום ביומו חוק ולא יעבור, הכח של התורה יוציא אותם מעוונותם ויורו להם דרך התשובה.

וזהו המאמר הנפלא שבו רבינו ז"ל מלביש השגה זו שיוחני וממרא בני בלעם מחרטומי מצרים הם צחקו לעגו על משה רבינו "תבן אתה מכניס בעפרים" אתם רוצים להכניס תבונת התורה בבני האדם המשולים לעפר ומצויים בתוך תוקף התאוות הגשמיות והחומריות? ענה ואמר להם משה ריבנו 'אמרי אנשי', האמירות של נשמות ישראל בתורה אפילו דיבורים בעלמא בלי הבנה זה יאירו להם הדרך לעשות תשובה, אמר"י אותיות מאי"ר שהאמירות שלהם יאיר להם באור גדול איך לעשות תשובה,

ודייקא על ידי שלקחתם וגזלתם ממנו את התבן ולא נשאר לנו רק אמירה בעלמא, זה יזכך אותנו בזיכוך גדול, ויביאו אותנו למידת התשובה, עד שנזכה להפוך כל ירידתינו לעליה גדולה, ונזכה להגיע לתבונות התורה לעומקה.

נמצא שבתוך פרשת שמות שהוא השבת ראשונה של שובבי"ם, התורה הקדושה מגלה לנו סוד גדול במידת התשובה, ואיך נזכה לקיים (הושע יד, ג) "קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל הוי"ה", היינו על ידי שניקח את התורה בדיבורים בעלמא ונוסיף לגרוס הרבה דברי תורה, זה יאיר לנו דרך התשובה, ויתקיים בנו "ושובו אל הוי"ה".

הקדוש ברוך הוא יעזור לנו שננצל את ימי שובבי"ם אלו בהרבה תורה ותפלה, וכמו שאמרו צדיקים רמז שבשנת העיבור מוסיפים עוד שני פרשיות לימי השובבי"ם **שובבי"ם ת"ת**, הינו גם פרשיות ת'רומה ת'צוה, והרמז **שובבי"ם ת"ת**, ת'ורה ת'פלה, ת'דבר ת'ורה, ת'רבה ת'פלה, שכל זה זה סוד ימי השובבי"ם הקדושים.

כי הנה מובא בספרים שבשעה שהאדם נולד מקציבים לו מספר של מילים שיזכה לדבר במשך ימי חייו, ומי שיש לו שכל בקדקדו הוא מזדרז לנצל עיקר דיבוריו בדברי תורה ודיבורי תפלה, כי הרי התקציב כבר קבוע, ולמה לו לבזבז התקציב שלו על דברים בטלים חס ושלום, אבל מי שאין לו שכל והולך בשרירות לבו אינו שם לב כלל למה שמוציא מפיו, וגורם לעצמו רעות רבות, שהרי במקום לרכוש לעצמו דיבורים קדושים של תורה ותפלה הרי בזבז את דיבוריו על דברים בטלים, והוא אבידה שאינה חוזרת. ולכן החכם עיניו בראשו להזהר מאד על דיבורי פיו להכניס אותם בעבודת השם יתברך, ואז לא יתחרט עליהם, לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, וזה יהיה שכרו לנצח.

יעזור הקדוש ברוך הוא שנזכה לקיים כל זאת בשלימות, ונחזור בתשובה שלימה אליו יתברך, עדי נזכה להכלל בו יתברך לגמרי, מעתה ועד עולם, אמן ואמן.